

Com citar i gestionar bibliografia

En aquesta sessió parlarem de:

- La cita
 - Què és?
 - Tipus de cita
 - Quan citem
 - Com citem
- La referència bibliogràfica
 - Què és?
 - Tipus de referències bibliogràfiques
 - Citació per tipologies
- Estils de citació
- El llistat de citacions
 - La bibliografia
- Normativa
- Els gestors bibliogràfics
 - Mendeley
 - Què podeu fer?
- Bibliografia recomanada
- Per saber-ne més...

La cita

Què és?

És una forma de referència breu que permet identificar les fonts consultades durant l'elaboració d'un treball. La cita aclareix que les idees exposades no són originals sinó extretes del treball d'altres persones.

Les cites s'identifiquen amb signes o anotacions que s'inclouen al llarg d'un treball i remeten al lector al lloc on trobarà la informació o les dades de publicació de les fonts consultades.

! L'ús incorrecte o l'omissió de les fonts pot ser considerat **plagi o falsejament**.

Tipus de cita

Textuals: s'inclouen dins el text, a continuació del paràgraf al qual fem referència.

directe). Una experiència amb aquestes premisses és portada a terme al Parc Natural del Montsant (SOLER *et al.*, 2006). També és necessari l'anàlisi de les zones més adients per fer nous alliberaments, prenent com a referent els paràmetres ambientals de les zones amb presència de tortuga al parc.

Cognom de l'autor i any de publicació

Numèriques: el sistema numèric de citació bibliogràfica consisteix a posar un número entre parèntesis darrere el text que volem citar. Aquest número remet a una llista numerada de referències bibliogràfiques ubicada al final del document.

The notion of an invisible college has been explored in the sciences (24). Its absence among historians is noted by Stieg (13 p. 556). It may be, as Burchard (8) points out. . .

8. BURCHARD, JE. How humanist use a library. In *Intrex: report of a planning conference on information transfer experiments*, Sept. 3, 1965. Cambridge, Mass.: M. I. T. Press, 1965, p. 219.
13. STIEG, MF. The information needs of historians. *College and Research Libraries*, Nov. 1981, vol. 42, no. 6, p. 549-560.
24. CRANE, D. *Invisible colleges*. Chicago: Univ. Of Chicago Press, 1972.

Al final de la pàgina/capítol/text:

Algunos autores están convencidos de que «la investigación científica es esencialmente una labor intelectual que exige conocer y aplicar las técnicas existentes referentes al ejercicio de la inteligencia y a la creatividad». ¹

- 1 Restituto Sierra Bravo. *Tesis doctorales y trabajos de investigación científica: metodología general de su elaboración y documentación*. 5.ª ed. Madrid: Paraninfo, 1999, p.16.

! No confondre amb les **notes a peu de pàgina**, que són textos aclaridors que amplien informació sobre algun concepte.

A	Springfield includes a large painting of Nose Dive Hill, the notorious danger zone that riders must negotiate during the annual 24 Hours of Springfield race. The Lincoln store includes a large painting of Poison Spider Mesa in Moab, Uta. ¹
B	Our desire to make an ever stronger impression on the bicycle community has helped Sonata Cycles make enormous strides in a highly competitive market. But, just as development costs associated with engineerig
B	1 Each shop includes a lounge area with

Quan citem

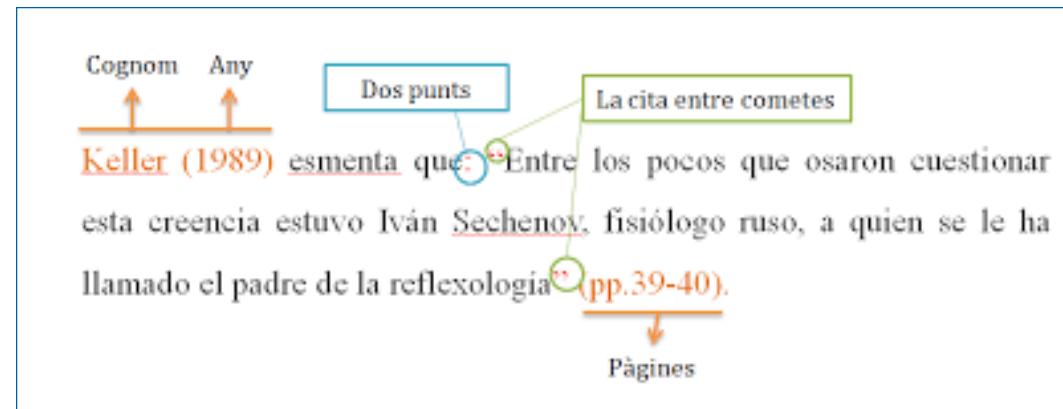
- Quan s'utilitzen dades o informació objectiva procedent d'una font
- Quan reproduïm un fragment de manera literal
- Quan resumim, parafrasegem o utilitzem idees/opinions/conclusions d'altres persones
- Per mencionar el treball/estudi d'altres persones

Com citem

A cada cita han de figurar, clarament identificables, les **dades identificatives de la font**.

La finalitat de la cita és proporcionar al lector suficient informació per identificar/localitzar la font.

Exemple:

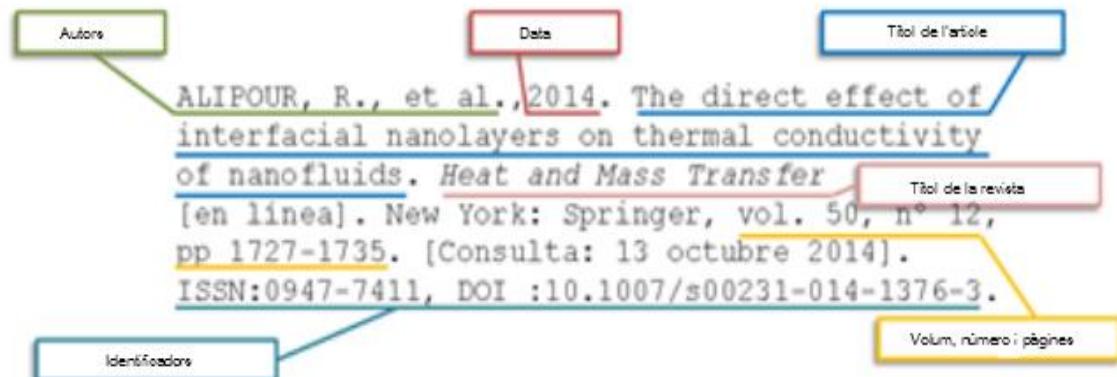
La referència bibliogràfica

Què és?

La referència bibliogràfica proporciona la informació **completa** d'un document, ens facilita les dades identificatives de les fonts consultades.

Les dades identificatives generals que inclouen una referència bibliogràfica són:

- Autor
- Títol
- Volum, número de pàgina
- Data d'edició/publicació

Tipus de referències bibliogràfiques

A cada tipus de font d'informació li correspon un format de referència, és a dir, citarem d'una manera o altra en funció de:

- La **tipologia documental**

Documents impresos

Documents electrònics

Altres tipus de documents (sonors, DVD, materials cartogràfics, etc.)

- Les **especialitats temàtiques** dels documents (documents biomèdics, fonts legals, obres d'art, etc.).

Art i humanitats > Harvard System

Biomedicina > Normes Vancouver

Psicologia > American Psychological Association (APA)

Fonts legals

Com citar documents per especialitats

Citació per tipologies

Documents impresos (Exemples)

Monografies

► Esquema

Cognoms, nom, o bé nom de l'entitat responsable. *Títol* (en cursiva). Edició. Altres responsables: traductor, editor, etc. (opcional). Lloc de publicació: editorial, any. Extensió del llibre (opcional). Col·lecció (opcional). Notes (opcional). Número ISBN.

► Exemples

Schäfer, Fritz Peter (ed). *Dye lasers*. 3rd enl. and rev. ed. Berlin: Springer, 1990. 244 p. Topics in applied physics; 1. ISBN 3-540-51558-5.

Lorenzo, Pedro, et al. *Drogodependencias: Farmacología, Patología, Psicología y Legislación*. 2a ed. Madrid: Médica Panamericana, 2003. 651 p., [4] p. de làm. ISBN 8479037156.

Societat de la informació: noves tecnologies i Internet: diccionari terminològic. 2a ed., rev. i ampl. Barcelona: Termcat, 2003. 345 p. ISBN 8439361270.

Capítols

► Esquema

Cognoms, nom, o bé nom de l'entitat responsable del capítol. Títol del capítol. A: Cognoms, nom, o bé nom de l'entitat responsable del llibre. *Títol del llibre* (en cursiva). Edició. Lloc de publicació: editorial, any, situació en la publicació font (volum, pàgines, etc.). Número ISBN si està disponible.

► Exemples

Snavely, B. B. *Continuous-Wave Dye lasers* I. A: Schäfer, F. P. (ed). *Dye lasers*. 3rd enl. and rev. ed. Berlin: Springer, 1990, p. 91-120. ISBN 3-540-51558-5.

Brownlee, D. E. The Origin and Early Evolution of the Earth. A: Butcher, S. S., et al. *Global Biogeochemical Cycles*. London: Academic Press, 1992, p. 9-20. ISBN 0121476863.

Wiendieck, Gerd. Industrial Psychology. A: Wolfgang G. Bringmann, et al. (eds.). *Pictorial History of Psychology*. Chicago [III.] [etc.]: Quintessence, 1997, p. 510-513. ISBN 086715330X.

Publicacions periòdiques

► Esquema

Títol (en cursiva). Edició. Lloc de publicació: editorial, any. Identificació del fascicle (data i/o número). Sèrie (opcional). Notes (opcional). Número ISSN.

► Exemples

IEEE Transactions on computers. New York: Institute of Electrical and Electronics Engineers, 1968. 1998, vol. 47. ISSN 0018-9340.

Educació social: revista d'intervenció sòcio-educativa. Barcelona: Fundació Pere Tarrés-Escola de l'Esplai, 1995. 2002, núm. 20. ISSN 1135-805X.

Articles

► Esquema

Cognoms, nom, o bé nom de l'entitat responsable de l'article. Títol de l'article. Col·laboradors de l'article (opcional). A: *Títol de la revista* (en cursiva). Edició, Lloc de publicació: editorial, any. Numeració de la revista, pàgines. Número ISSN.

► Exemples

Llosa, Josep, et al. *Modulo scheduling with reduced register pressure*. A: *IEEE Transactions on computers*. New York: Institute of Electrical and Electronics Engineers, 1968. 1998, vol. 47, núm. 6, p. 625-638. ISSN 0018-9340.

Altres documents impresos

Documents electrònics (Exemples)

Pàgines web/llibres electrònics/bases de dades/programes informàtics complets

► Esquema

Cognoms, nom, o bé nom de l'entitat responsable. *Títol* (en cursiva) [tipus de suport]. Edició. Responsable(s) secundari(s) (opcional). Lloc de publicació: editor, data de publicació, [data d'actualització/revisió, [consulta: data de consulta] (obligatòria per als documents en línia; opcional per als altres). Col·lecció (opcional). Notes (opcional). Número normalitzat. Disponibilitat i accés (obligatori per als documents en línia; opcional per als altres).

► Exemples

Biblioteca Nacional (Espanya). *Bibliografía Nacional Española* [CD-ROM]. Madrid: Biblioteca Nacional: Chadwyck-Healey España, 2002, [consulta: 3 de juny de 2002]. ISSN 1136-9698. Modalitat d'accés: Sistema METAFRAME.

LISA [Recurs electrònic]: library and information science abstracts [en línia]. [Ann Arbor, Mich.]: ProQuest, 2001-, [consulta: 10 de febrer del 2002]. Disponible a: <<http://search.proquest.com.sire.ub.edu/lisa/advanced>>.

US ISBN Agency. *The Digital World and the Ongoing Development of ISBN: a Position Paper* [en línia]. New Providence, N. J.: RR Bowker, 26 de maig del 2000, [última revisió: juliol 2004], [consulta: 7 de maig de 2014]. Disponible a: <<http://commerce.bowker.com/standards/home/isbn/digitalworld.asp>>.

Publicacions periòdiques electròniques

► Esquema

Títol (en cursiva) [tipus de suport]. Edició. Lloc de publicació: editor, data de publicació, [consulta: data de consulta] (obligatòria per als documents en línia; opcional per als altres). Sèrie (opcional). Notes (opcional). Número normalitzat. Disponibilitat i accés (obligatori per als documents en línia; opcional per als altres).

► Exemple

Journal of economic theory [en línia]. Exeter: Elsevier, [1996] [consulta: 8 de maig de 2014]. ISSN 0022-0531. Disponible a: <<http://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-theory/>>.

[Altres documents electrònics](#)

Altres tipus de documents (Exemples)

Vídeos, DVD i pel·lícules cinematogràfiques

► Esquema

Titol (en cursiva). Cognoms, nom, o bé nom dels creadors [designació del tipus de material]. Edició. Altres responsables (opcional). Lloc de publicació: editorial, any. Extensió del document i durada (opcional). Col·lecció (opcional). Número de control (opcional). Notes (opcional).

► Exemples

Casablanca. Dirigida per Michael Curtiz [enregistrament de vídeo]. Barcelona: MGM/UA Home Video, 1992. 1 videocasset [VHS]: 102 min.: b/n. ISBN 847635752. Versió doblada al castellà. Producció de la pel·lícula original: Warner Bros, 1942.

Malabarismes amb la física. A production for The Open University [by] BBC TV [enregistrament de vídeo]. Barcelona: Ancora Audiovisual, [198-?]. 1 videocasset (VHS), 24 min. Descobrint la física; 271. Doblat al català de la versió original anglesa.

¿Qué he hecho yo para merecer esto?. Dirigida per Pedro Almodóvar [enregistrament de vídeo]. Barcelona: Filmax Group, 2002. 1 DVD, 99 min. Cine de autor. ISBN 844343547.

Documents gràfics: litografies, làmines, pòsters, gravats, cartells, fotografies, etc.

► Esquema

Cognoms, nom, o bé nom dels creadors. *Titol* (en cursiva) [designació del tipus de material]: *subtitol* (opcional i en cursiva). Edició. Altres responsables (opcional). Lloc de publicació: editorial, any. Extensió del document i mides. Col·lecció (opcional). Número de control (opcional). Notes (opcional).

► Exemples

Padial, Carlos; Fonverón, Ismael. *¡Esto es el fascismo!* [document gràfic]: miseria, destrucción, persecución y muerte. Valencia: Litografía socializada S. Durán. 1 cartell: col.; 100 × 70 cm.

Bibbia di Matteo di Planisio [document gràfic]: Col. Vat. Lat. 3550, folio 5. Laura Carlini, comentaris. Città del Vaticano: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1994. 1 làmina; 39 X 26 cm + 6 p.; 45 cm. Biblioteca di miniature in facsimile. Miniature gotiche. ISBN 8816655224. Làmina impresa per les dues cares. Facsímil.

Madrazo y Kuntz, Federico de. *D. Isidro González Velázquez* [document gràfic]. Madrid: Litográfica de Madrid, 1836. 1 gravat: litografia; 20 × 15 cm. Sense firmar.

Zahl, Paul. *[Foto de Jordi Sabater Pi, Arthur J. Riopelle i el guia nadiu Antonio Ondó a les muntanyes de Okorobikó]* [document gràfic]. [Washington]: National Geographic Society, 1966. 1 fotografia: col.; 36 × 23 cm.

Altres documents

Estils de citació

Les cites i les referències bibliogràfiques s'han d'elaborar d'acord amb una **norma** o **estàndard**. Existeixen diferents **estils de citació bibliogràfica**.

Els sistemes o estils més utilitzats en l'àmbit de la investigació són:

- Harvard Style

Cómo redactar referencias y citas bibliográficas en un trabajo de investigación: aplicación práctica del Harvard Style / María Dolores Borgoñós Martínez
001.811 Bor
[Catàleg UB](#)

- Vancouver

Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing and Publication of Scholarly Work in Medical Journals ([ICMJE Recommendations](#))

- Chicago

Manual de estilo Chicago-Deusto / adaptación y edición de Javier Torres Ripa
001.8 Chi
[Catàleg UB](#)

- **MLA** (Modern Language Association of America)

MLA handbook for writers of research papers / Joseph Gibaldi
001.811 Gib
[Catàleg UB](#)

- [APA](#) (American Psychological Association)

Publication Manual of the American Psychological Association
001.8 Pub
[Catàleg UB](#)

- **CBE** (Council of Biology Editors)

Scientific style and format : the CBE manual for authors, editors, and publishers / Style Manual Committee. Council of Biology Editors
001.8 Sci
[Catàleg UB](#)

El Ilistat de citacions

Els documents que han estat citats al llarg d'un treball han de tenir la seva correspondència en un **Ilistat final** amb la relació de fonts a les quals s'ha fet al·lusió.

El conjunt de referències bibliogràfiques poden presentar-se, en:

- Ordenació **alfabètica**: pel cognom de la responsabilitat principal o pel títol.
- Ordenació **temàtica**: distribució de les referències segons la temàtica, establint apartats (ordenació alfabètica de cada apartat).
- Ordenació **numèrica**: la llista de referències segueix l'ordre en què les obres se citen per primera vegada en el text (ordenació numèrica per ordre de citació).

L'elecció del criteri d'ordenació depèndrà de la normativa o recomanació adoptada. És important que sigui **coherent i homogeni** en un mateix document.

! Les referències bibliogràfiques també poden aparèixer com a notes a peu de pàgina.

La bibliografia

La **bibliografia** és el llistat de referències bibliogràfiques dels materials consultats durant la realització d'un treball.

Podem incloure a la bibliografia els treballs que **no han estat citats en el text** però que han tingut una relació directa amb la seva elaboració (diccionaris, manuals d'estil, etc.).

[Com presentar la bibliografia \(documents impresos\)](#)

[Com presentar la bibliografia \(documents electrònics\)](#)

[Com presentar la bibliografia \(altres documents\)](#)

Normativa

- Norma ISO 690:2010. Information and documentation: Guidelines for bibliographic references and citations to information resources.

006.35(100)ISO 690

[Catàleg UB](#)

- Norma UNE-ISO 690. Información y documentación: directrices para la redacción de referencias bibliográficas y de citas de recursos de información (AENOR).

006.35(100)UNE 690:2013

[Catàleg UB](#)

Els gestors bibliogràfics

Els gestors bibliogràfics permeten gestionar les referències bibliogràfiques dels documents que consultem i incloure automàticament cites i referències en els treballs d'investigació.

Els membres de la comunitat universitària de la Universitat de Barcelona utilitzen el gestor bibliogràfic **Mendeley**.

[Mendeley](#) és un gestor de referències bibliogràfiques integrat en bases de dades, repositoris institucionals i catàlegs de biblioteques, amb característiques de xarxa social.

Què podeu fer?

Amb Mendeley podeu organitzar les vostres cerques, col·laborar amb altres usuaris en línia i conèixer els últims documents publicats del vostre àmbit temàtic:

- **Importar i organitzar** informació bibliogràfica i arxius PDF desats al vostre ordinador i també des de les principals bases de dades o pàgines web.
- Incloure **notes i subratllats** en els documents PDF
- Tenir una còpia de la biblioteca al servidor, accedir a les dades des de qualsevol dispositiu i **sincronitzar-les**.
- Generar **citacions bibliogràfiques** en processadors de text.
- Estar **connectat** amb altres companys i **compartir** de manera segura documents, notes i comentaris.
- Descobrir documents, persones i grups públics.

Per a més informació...

[Guies d'ús de Mendeley](#) del CRAI UB
[Sessions de formació a mida](#)

Bibliografia recomanada

Cómo se hace una tesis: técnicas y procedimientos de estudio, investigación y escritura / Umberto Eco
001.8 Eco
[Catàleg UB](#)

Cómo se citan las fuentes: [guía rápida para estudiantes] / Gordon Harvey
001.811 Har
[Catàleg UB](#)

Cómo redactar referencias y citas bibliográficas en un trabajo de investigación: aplicación práctica del Harvard Style / María Dolores Borgoñós Martínez
001.811 Bor
[Catàleg UB](#)

Per saber-ne més...

CRAI Universitat de Barcelona <http://crai.ub.edu> > [Com citar i gestionar la bibliografia](#)

The screenshot shows the CRAI website interface. At the top, there is a search bar labeled "Catàleg" and "Recercador+" with a "Cerca" button. Below the search bar, there are links for "Fons antic", "CCUC Catàleg", "Universitat de", "Proposta de", and "Noves adquisicions". A sidebar on the left includes links for "Horaris", "Préstec", "Accés en línia", "Inicieus vos en el CRAI", and "Exposicions virtuals". The main content area features several sections: "Supòrt a la docència" (Campus virtual, Espai del Tàctic, Elaboració de materials docents, Publicació de materials docents al Dipòsit Digital), "Supòrt a la recerca" (Dades de recerca, Com citar la bibliografia, Mendeley, Avaluació de la producció científica, Accés obert, Portal de la Recerca de Catalunya), "Eines per publicar" (Instruccions per publicar als repositoris, Criteris de normalització per signar els treballs científics, Drets d'autor, ORCID), "Altres enllaços" (Apadrina un estudiant, Donació al CRAI, Carta de serveis, Dipòsit Digital (BiP), Biblioteca Digital (BiP), Revistes Cièntifiques, Universitat de, Web of Science), and "Mendeley: gestor de referències i citacions bibliogràfiques" (with a link to "Com citar i elaborar referències bibliogràfiques"). A blue arrow points from the "Com citar la bibliografia" link in the "Supòrt a la recerca" section to the "Citar i gestionar la bibliografia" page on the right.

CUB: criteris / Universitat de Barcelona

Criteris > Referències i citacions bibliogràfiques

The screenshot shows the CUB Criteris website interface. At the top, there's a blue header bar with the logo 'cub criteris' and 'UNIVERSITAT DE BARCELONA'. Below the header, a navigation menu includes 'presentació', 'criteris', 'abreviacions', 'ajuda', and a search bar labeled 'cerca'. The main content area features a large image of an open book with a pen resting on it. A sidebar on the left lists categories: 'Criteris', 'Qüestions de redacció i models de documents', 'Qüestions gràfiques, d'estil i convencions', 'Qüestions gramaticals', and 'Referències i citacions bibliogràfiques'. Under 'Referències i citacions bibliogràfiques', there are links for 'La referència bibliogràfica' and 'La citació bibliogràfica', with 'Intuniversity Style Guide for Writing Institutional Texts in English' listed below. The central content area is titled 'Referències i citacions bibliogràfiques' and contains a text about the importance of references and citations in academic research. At the bottom of the page, there are links for 'Serveis Lingüístics', 'Sobre aquest web', and 'Contacte', along with icons for 'CREATIVE COMMONS', 'ACCESSIBILITAT', and 'RSS'. The footer also includes the Universitat de Barcelona logo.

Atès el caràcter i la finalitat exclusivament docent i eminentment il·lustrativa de les explicacions a classe d'aquesta presentació, l'autor s'acull a l'article 32 de la Llei de propietat intel·lectual vigent respecte de l'ús parcial d'obres alienes com ara imatges, gràfics o altre material contingudes en les diferents diapositives.

Moltes gràcies!

Us ha estat útil?
Ajudeu-nos a millorar
bit.ly/2s05WCQ

